

# ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

## II-то обикновено Народно Събрание.

(Втора Сесия)

### LXIII ЗАСЪДАНИЕ, ПОНЕДЪЛНИКЪ 20 ОКТОМВРИЙ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на Г-на Сукнарова. — Начало въ 1 часъ послѣ пладнѣ)

**Председатель:** (Звъни) ще се чете списъкътъ на депутатитѣ.

**Секр. Золотовъ:** (Чете списъкътъ:)

**Председатель:** Отъ 172 депутати 54 отсъствуватъ, 117 присъствуватъ. Има повече отъ половината и засѣданието се отваря. Ще се четатъ протоколитѣ отъ миналитѣ засѣдания.

**Секр. Золотовъ:** (чете протоколътъ отъ 61. засѣдание:)

**Предсѣд:** Има ли нѣкой да забѣлѣжи нѣщо върху четениятъ протоколъ? (Нѣма:) ще слѣдва четението на втория протоколъ.

**Секр. Баларевъ:** (Чете протоколътъ отъ 62 засѣдание:)

**Предсѣд:** Има ли нѣкой да забѣлѣжи нѣщо? (Нѣма) на дневенъ редъ е избиранieto на подпредсѣдатель; но преди това Г-нъ Министръ на Външнитѣ Работи има нѣщо да прочете.

**Мин. Цанковъ:** Негово Височество ме натовари да благодаря Народното Събрание за посрѣщанieto, което му то направи. Ще ви прочета писмото отъ Секретаря на Негово Височество (чете го:)

Уважаемый Господине!

Негово Височество, като се е благополучно

завърналъ отъ пътеншествието си, ми заповѣда да ви помоля да изразите на г-да представителитѣ съжалението му, за гдѣто по случай на посрѣщанieto на Н. К. В. Румжнскій Князь не е могълъ споредъ желанието си да отвори лично тѣзи сесия. Тожде-ременно Негово Височество желае да изразите на Г. г. Народнитѣ представители, че е много чувствителенъ на сърдечното посрѣщанie отъ тѣхна страна. Приемнете, моля, увѣрението на глѣбокото ми къмъ васъ почитание.

Подписалъ **Н. Стоиловъ.**

(Всичкитѣ представители ставатъ на крака и ржкоплескатъ съ викоуе: да живѣе!)

**Предсѣд:** Сега на дневенъ редъ е избиранieto на новъ подпредсѣдатель. Какъ желае Нар. Събр., по явно или тайно гласоподавание? (Гласове: тайно) тогава ще распуснемъ на 5 минути Събранието, за да си напишатъ депутатитѣ бюлетинитѣ.

(Послѣ Распусеть.)

**Предсѣд:** (Звъни:) Засѣданието се отваря отъ ново (слѣдва гласоподавание — представителитѣ гласоподаватъ); (послѣ гласоподавание.)

**Предсѣд:** За подпредсѣдатель е избранъ Г-нъ Стамболовъ съ 80 гласа, освѣнъ него получи Г-нъ

Икономовъ 29 гласа. Азъ го умолявамъ да заеме подпредседателското мѣсто (представителитъ поздравляватъ избора съ: да живѣе!) Послѣ това слѣдва да заявя на Народ. Събр., че е внесенъ отъ Министерството на Външнитъ Работи законопроектъ за черковното управление на Българското Княжество и законопроектъ за организацията на санитарното управление въ България; желаетъ Народ. Събр. сега да се прочетатъ?

**Славейновъ:** Тѣй като съ законопроектътъ има и Кореспонденция на Министерството, която се води по тая частъ и която се раздаде заедно съ законопроектътъ, то, защото има достаточни обяснения въ Кореспонденцията относно се до законопроектътъ, азъ мисля, до гдѣто не се прочете отъ всѣки депутатъ тая Кореспонденция, ще бѣде недостатъчно да четемъ сега законопроекта. Когато земемъ да разпизваме законопроекта, тогава той ще се чете изъ начало. Незнамъ, Народ. Събр. ще ли се съгласи на това, но това остава негова воля, да направи както иска.

**Предсѣд:** Желаетъ ли Народ. Събр. сега да се чете или послѣ? Който желаетъ сега да се чете, да си дигне ржката. (мнѣшество) Тогава остава за послѣ, а сега ще се чете доклада на Комиссията за провѣрнитъ

**Докл. Наумовъ:** Г-да, като докладчикъ на комиссията, която избра Народ. Събр. за провѣрнитъ на допълнителнитъ избори, които станаха на 18 и 25 май 1880 г., пмамъ честта да прочетъ найпърво протоколътъ на тая комиссия и послѣ самиятъ докладъ (чете.)

## Протоколъ.

„Днесъ на 18-й октомврий 1880 г., избраната отъ Народ. Събр. тричленна комиссия, състояща отъ Г-на Живкова, Наумова и С. Стамболова, за да направи доклада на допълнителнитъ избори, станали на 18 и 25 май 1880 г., имѣ своето първо заседание, въ което като преглѣда и изучи протоколнитъ и приложенитъ при тѣхъ книжи и извлече отъ тѣхъ всичко, що бѣше нужно за доклада, избра съ висшегласне Г-на Наумова, за да прочете той доклада въ Народ. Събр.“

(Подписали) **С. Стамболовъ.**  
**Г. А. Живковъ.**  
**И. Наумовъ.**

София на 18 октомврий 1880 г. Ето и самиятъ докладъ:

**Докл:** (Чете: Никола Стойчевъ, избранъ съ 308 гласа отъ Орѣховския Окржгъ, Алтимирска Околия на 25 май. Общото число на гласоподавателитъ не е показано. Числото на присѣтствующитъ 575. Забѣлка нѣма.

**Предсѣд:** Приема ли Народ. Събр. за законно избранъ Никола Стойчевъ отъ Алтимирската Околия? (приема) който не приема да си дигне ржката. (Никой не дига.).

**Докл:** Тодораки Величковъ избранъ отъ Провадийския Окржгъ, Ясж-тепелийска Околия съ 94 гласа. Общо число на гласоподавателитъ 298. На избора сж присѣтствували 180, изборътъ станалъ на 18 май. Има една неправилностъ. Тая околия се състои отъ 2648 кжци съ 14304 жители. За това общата цифра на избирателитъ (298) е невѣроятна. Споредъ числото на народонаселението трѣба да има поне 1500 души избиратели отъ които  $\frac{1}{4}$  частъ е 375, за да може да се избере единъ представител и да бѣде съгласно съ 19 чл. отъ избирателния законъ. Комиссията предлага да се касира този изборъ.

**П. Станчевъ:** До колкото азъ помня, и въ миналата сессия ъхъ сжщата околия, въ сжщиятъ окржгъ, бѣше избранъ Негово Преосвященство Симеонъ Преславски. И тогава стана дума, че числото на избирателитъ е твърдѣ малко и види се, че Окр. Съвѣтъ до сега не е направилъ никаква справка за това. Азъ поне разбирамъ тая грѣшка, че сж е вмжнала по тоя начинъ: когато сж се съставлявали избирателнитъ списъци, въ сжщо време се правихъ и списъцитъ за набора на младежитъ отъ турското население. Турското население се бореше, да не имъ се зематъ синоветъ въ войската и за това си скрilo избирателитъ; и така много не били записани въ списъцитъ. Това е главната причина, дѣто има такова малко число избиратели; защото, както е познато, тамо има повече турско население отъ колкото българско. Въ такъвъ случай може да стане справка съ Окр. Съвѣтъ, но азъ настоявамъ, щото избраниитъ депутатъ да се приеме за законно избранъ.

**Икономъ Попъ Тодоръ:** Азъ незная до колко могатъ да послужатъ обясненията на Г-на Станчева, за да бѣде този изборъ законенъ. Избирателния законъ ясно гласи, че избиранията ставатъ два пхти: първий пхтъ трѣба да получи  $\frac{1}{4}$  гласове отъ избирателитъ внесени въ списъцитъ отъ градскиитъ или Окр. Съвѣтъ отъ тая околия; а когато не сж станали първитъ избори по причина, че нѣмало достатъчно число избиратели, тогава се отлагатъ до идущата недѣля. Тогава, които избиратели сж се вече събрали, иматъ право да избиратъ депутатъ. Тукъ сж станали изборитъ въ първата недѣля, но като е нѣмало достатъчно число избиратели — защото въ тая околия трѣбало би да бждатъ записани повече отъ 1000 избиратели — то азъ считамъ този изборъ за не правиленъ и настоявамъ Г-нъ Величко да се не приема за законно избранъ представителъ.

**Докладчикъ:** Споредъ протоколитѣ се заключава, че е имало  $\frac{1}{4}$  гласове, понеже всичкитѣ избиратели се предполагатъ 290 души, а отъ тѣхъ е имало  $\frac{1}{4}$ .

**П. Станчевъ:** Дѣйствително е тъй, че  $\frac{1}{4}$  отъ цѣлото число на избирателитѣ нѣма. Но главното недоразумѣние и съмнение е това, че числото на избирателитѣ е твърдѣ малко, то е 290 когато най малко могатъ да бждѣтъ до хиляда. Ако го неприемемъ за законно избранъ, тогава може да остане висящъ и да стане справка; а ще бжде голѣма неправилностъ, ако го кассираме.

**Св. Радевъ:** Азъ бѣхъ казалъ и въ миналата сесия нѣщо за избирателитѣ на тѣзи околия. Тий щѣха да бждатъ повече отъ двѣ хиляди души, ако да бѣха записани въ избирателнитѣ списъци. Но тий се записали на 20 или 50 къщи по единъ или двама челоуѣка въ списъцитѣ. Други пакъ кжсно се явиха и Окр. Упр. Съвѣтъ ги неприелъ вече, така тѣ останаха незаписани. Види се, че сега пакъ е станало сжщо както и по преди. Споредъ моето мнѣние да остане този изборъ висящъ и да се справи работата споредъ закона.

**Тодоровъ:** Отъ думитѣ на предговорившия стана явно, че станало голѣмо недоразумѣние при описването на избирателитѣ и при начинътъ на гласоподаването. Защото ни въ една околия не може да бжде избранъ единъ представителъ, ако тя нѣма 2000 избиратели; но тука ги имаше само 270. И понеже това не бѣше свеобщо гласоподаване, както го законътъ изисква, но се избра чрезъ гласнитѣ, зарадъ туй този представителъ не може да се счита за законно избранъ, но трѣба да се кассира.

**Бръшляновъ:** Чрезъ гласни ли сж станали изборитѣ, или не, азъ не знамъ; но понеже самото население не е направило никой заявлениа, то за насъ не остава друго, освѣнъ да считаме списъцитѣ за правилни, и като е ималъ депутатътъ  $\frac{1}{4}$  гласове, да го приемемъ. Ако би да е станала грѣшка, то тя е станала въ Окр. Упр. Съвѣтъ, а депутатътъ не е кривъ и трѣба да се приеме.

**Икономъ Попъ Тодоръ:** Азъ не можъ да разумѣя, какъ може Г-нъ Бръшляновъ да иска 200 души да влиятъ на цѣла околия, защото споредъ закона не може да се счита съ това число избиратели една избирателна околия. Тука е явна работата. Ако ще караме работата само както щемъ, до какво заключение ще дойдемъ? Ние трѣба да се основаваме на единъ законъ. Този депутатъ не трѣба да се приеме, като е избранъ съ такова малко число гласове, като не сж присѣтствovali  $\frac{1}{4}$  отъ всичкитѣ избиратели. (Съгласни).

**Лазаръ Дузовъ:** (Гласове: изчерпаное!) Споредъ мене не сж криви избирателитѣ, нито избранныитѣ, кога

не знае окр. съвѣтъ какъ да се распореди. Това население вече 4 нхти се събира да избира депутатъ и никогашъ никой не имъ казалъ, и тии не сж знаели. Населението губи само време съ това. Вижда се работата отъ гдѣ зависи. Самийтъ Окр. Съвѣтъ не се распоредилъ, а населението ще бжде лишено за сега отъ представителъ, но при новитѣ избори пакъ ще избере сжщиятъ човѣкъ. Защо да губятъ това право хората, когато нѣма никаква заблѣжка въ протоколитѣ. Ние трѣба да приемемъ този изборъ за законенъ.

**Тихчевъ:** Кой е виноватъ тука, азъ нецъ да зная. Азъ искамъ да узная, дали е дѣлото законно, или не. Споредъ мене не е, защото не е спечелилъ  $\frac{1}{4}$  гласове и слѣдователно изборътъ трѣба да се кассира.

**П. Станчевъ:** Азъ ненастоявамъ, да приемемъ избранныитѣ депутатъ окончателно; но въ миналата сесия, въ сжщата околия бѣше избранъ отъ сжщитѣ избиратели Негово Преосвѣщенство Преславски, и той се прие за законно избранъ, при всичко, че се подигна въпросъ за числото на избирателитѣ. За това ще бжде несправедливо и непослѣдователно, ако отхвърлимъ този изборъ; и азъ отъ моя страна предлагамъ, да се приеме този депутатъ за висящъ и да стане справка. Кога се укаже незаконностъ въ съставлението на списъцитѣ, тогава може да се кассира.

**Грънчаровъ:** Г-нъ Станчевъ поддържа да остане висящъ този депутатъ. Но ако и да стане справка и каквато ще да излезе, тукъ е явно нѣщо, че изборътъ е неправиленъ, защото 290 души не могатъ да бждатъ избиратели отъ цѣла околия. Отъ това се види, че изборътъ е незаконенъ. Нѣкой казватъ, че ако се кассира този изборъ, ще оскърбиме населението, като се лиши отъ депутатъ. Никой не е кривъ, ако не се явяватъ всичкитѣ, които сж избиратели. Законътъ дава право на народа и народа трѣба да знае да се ползува отъ него. — За това съмъ на мнѣние, че изборътъ е не правиленъ и трѣба да се кассира.

**Баларевъ:** Самитѣ Г-да депутати, които искатъ да се приемне за законенъ или да остане висящъ, признаватъ, че било станало погрѣшка отъ окр. Съвѣтъ. Щомъ това признаватъ, защо да се мжчимъ да го направимъ правиленъ. Ако ще остане висящъ, пакъ не може да стане законенъ въ тая сесия. Изборътъ самъ е незаконенъ и слѣдователно трѣба да се кассира.

**Тодоровъ:** Имаме никакъвъ резонъ да оставимъ този изборъ висящъ. Ако да имаше изискаемото число на избирателитѣ и да имаше само съмнѣние за нѣкои злоупотрѣбления, тогава можеше да остане висящъ. А тука нѣма никакво злоупотрѣбление, но закона не е изпълненъ. Слѣдователно изборътъ е

незаконенъ и трѣба да се кассира. (Гласове: изчерпано е!)

**Предсѣд:** Мисли ли Народ. Събр., че въпросътъ е исчерпанъ? (Гласове: Исчерпано е!) Приема ли Народ. Събр. Тодораки Величковъ като законно избранъ депутатъ отъ Ясжтепелийската околия? (Не се приема;) Който го приема да си дигне ржката. (Меншество;)

**Докл.** (Чете) шумненски Окржгъ, Преславска околия избранъ Никола Стойчовъ съ 860 гласа. Общото число на гласоподавателитѣ 1717. — На изборътъ присъствovali 915. — Заявление нѣма. Комиссията намира изборътъ за законенъ. (Приема се)

**Докл.** (Чете:) Сжщата околия сжщиятъ округъ избранъ Василь Стояновъ съ 917 гласа, при сжщото число гласоподаватели. Присъствovali 947. Има забѣлѣжка. (Чете я):

За тоя изборъ има два протокола. И първия и втория писани на 8 юний 1880, въ който день станалъ изборътъ. И въ двата протокола сж виждатъ оставени праздни мѣста, както за имената на избирателното бюро, така и за депутатитѣ и за числата на полученитѣ гласове. Освѣнъ това почеркътъ на имената на избранитѣ депутати и на бюрото не е писанъ отъ писаритѣ, както се види отъ почерка на подписитѣ имъ. Комиссията намѣрва този изборъ за неправиленъ. Да се прочетатъ и преглѣдатъ протоколитѣ отъ Народ. Събрание.

**Тодоровъ:** Желателно е Г-нъ Докладчикъ да даде освѣтление за това, защо е станалъ този изборъ толкова кжсно, да се освѣтли Народ. Събр. Колкото за това, че се каза, че писмото не било еднакво съ почерка на писаритѣ, то е нѣщо твърдѣ тънко за да може да се забѣлѣжи; трѣбать по ясни свѣдения.

**Докл:** Ако Събранието пожелае, то може да види самъ, че протоколътъ не е писанъ отъ писаритѣ. Протоколътъ е отъ 8 юний, за която дата не е било даденъ Княжеский Указъ. Споредъ указътъ станаха допълнителни избори на 18 и 25 май. Протоколътъ казва, че изборътъ е станалъ на 8 юний.

**Храновъ:** Имамъ да забѣлѣжа, че изборътъ не е можалъ да бжде на 8 юний, когато указътъ предписва друго време, самото време показва неправилността на този изборъ, и заради това трѣба да се отхвърли.

**Икономъ Попъ Тодоръ:** Отъ всичко се види, че изборътъ не е станалъ на датата показана въ Княжеский Указъ, именно на 18 или 25 май. На тия дни да ли не сж се събирали хората на изборитѣ? — Дали нѣмаше направенъ нѣкакъвъ протоколъ за единиятъ и за другиятъ изборъ? — Трѣба да има и за тѣзи избори протоколи. За тѣзи избори

искамъ освѣтление отъ Г-на Докладчика.

**Докл:** Нѣма други протоколи освѣнъ тия отъ 8 юний.

**Стамболовъ:** Казано е въ избирателниятъ законъ, че като се свършатъ провѣркитѣ, въ течението на 10 дена, представителитѣ можтъ да се откажатъ отъ нѣкое мѣсто, и слѣдъ това въ 40 дена да се избератъ нови представители и да стане допълнителенъ изборъ. За да стане допълнителенъ изборъ, всѣкий пжтъ се издава Княжеский Указъ, който означава, кога трѣба да стане изборътъ. Щомъ единъ пжтъ срокътъ е изминалъ, който бѣше означенъ на 18 и 25 май, то не е можалъ да стане вече изборъ, и това ще рѣче, че този изборъ е незаконенъ. Освѣнъ това протоколитѣ сж майсторосани: писани сж съ единъ почеркъ, като е изоставено мѣсто за числото на избирателитѣ и на гласоподавателитѣ, и най сетнѣ самото име на избрания, което е писано въ протоколътъ е писано съ една ржка, а имената на писаритѣ сж писани съ друга ржка; и тамъ дѣто трѣбало да бждатъ написани цифри, направени сж точки, а цифритѣ отгорѣ сж написани; и най сетнѣ подписитѣ на секретаритѣ сж различаватъ отъ почерка на протокола. Този протоколъ е подписанъ отъ избирателното бюро, но може да сж оставили мѣсто, за да се впишатъ постѣ цѣли имена. Азъ не настоявамъ на това заключение, може би се е вършило другоаче. Но комиссията е мислила, че щомъ е станалъ изборътъ на 8 юний, той е незаконенъ и трѣба да се кассира.

**Начевичъ:** Азъ неискамъ да поддържамъ такава една незаконность, но мене е много чудно, окржжни началници или управители да даватъ сертификатъ на избраниятъ и въ такъвъ единъ случай, ако има такъво писмо Г-нъ Стояновъ, то азъ не можъ да разберж, какъвъ е тоя окржженъ началникъ, който незнае длжността си и да приема единъ изборъ, който не е станалъ на 18 май, но на 8-й юний.

**Икономъ П. Тодоръ:** За изборътъ на Г-на Стоянова, който е станалъ на 8 юний, всѣкий вижда, че е станалъ незаконно. Народното Събрание да се произнесе както ще за изборътъ, то е свободно; но менѣ ми е думата, като деньтъ за изборътъ е билъ назначенъ на 18 и 25 май, какъ да не е знаялъ тоя окржженъ управителъ? Тая околия не ли е въ бѣл. Княжество? не е ли подъ вѣдомството на началството? Какви свѣдения има Министерството, дѣто не сж станали изборитѣ на 18 или на 25? Какви сж причинитѣ за тѣзи нѣща, желателно е да се узнаятъ. Какъвъ е тоя окржженъ управителъ да незнае, кога да стане изборътъ и какви сж тѣзи работи?

**Станчевъ:** Колко е кривъ окржжния упра-

витель или властта, това остава да го изследва Народното Събрание и може от Министерството да се поиска разяснения; но че този депутатинъ е незаконно избранъ, това е ясно, като бѣлий день.

**Докладчикъ:** За допълнителния изборъ нѣма други протоколъ, освѣтъ именно за тоя изборъ; но отъ сжщата околия има протоколъ отъ 18 май, за Никола Стойчевъ.

**Василь Стояновъ:** Азъ незнаехъ, че днесъ провѣркатъ ще дойдатъ на дневенъ редъ, за това и не съмъ взелъ свидѣтелството си съ себѣ, а го имамъ у дома; но да кажж, какъ е и що е работата. Невъсприемамъ да защитавамъ своя изборъ, но зная само това и можа да го кажа предъ всички почетни представители, че нѣмахъ никакво извѣстие, че съмъ билъ предложенъ за кандидатъ въ оная околия, и че азъ не съмъ искалъ да ме избержтъ за депутатъ, и когато се научихъ, че съмъ билъ избранъ безъ мое знание, азъ писахъ на нѣкои приятели и даже на Министерството, ако е възможно да бждж избранъ въ Самоковската околия, тамъ дѣто бѣше избранъ Г-нъ Даскаловъ. Казвамъ го явно г-да! Тѣй когато преславци ме избрахж, азъ незнаехъ, че е станало нѣкоя неправилностъ, както я съобщава докладчика на комисията; а да съмъ знаелъ, че не се изпълнилъ избора законно, азъ никога не би съ го билъ приелъ, това го не допуца разума. Но, г-да, увѣрявамъ ви, че ще дойде време, когато тия, които ни избиратъ за представители и повѣряватъ своята сждба на насъ, че ще искатъ смѣтка за всичко, и ние ще отговаряме всинца за своитѣ дѣяния. Азъ съмъ увѣренъ, г-да, че има мнозина тука, както отъ едната страна — била тя нарѣчена консерваторска или либерална . . . . .”(гласове: нѣма партии! председ. звѣни.) Моли да обясня работата. Увѣрявамъ ви, г-да, че нито отъ една страна ще има възможностъ такива работи да ставатъ. Какви сж тѣзи окръжни управители, които незнаятъ кога да станатъ изборитѣ по Височайшии указъ и да си играятъ съ дадената имъ власть? Такъвъ е сжщия Варненский управитель (председателъ звѣни.) Азъ ще се гордѣя, че нипѣшното вишегласие ще ме кассира; защото зная, че ще дойде време, когато ще постъпимъ на онзи пжтъ, по който трѣба да върви Нар. Събрание; което е най висшето законодателно учреждение и което трѣба да бжде лишено отъ всѣко пристрастие и да бжде самостоятелно независимо, да работи както трѣба. (Шумъ). Азъ съмъ свободенъ да говоря, защото свободата на говора е дадена на всѣкий представителъ въ това Събрание; и никой нѣма право да възбранива да се говори (гласове: да говори!). Азъ ще прекжсна, г-да, защото нѣмамъ вече защо да говоря. Азъ искамъ само да кажж, че

за всички тѣзи разни причини вътрѣшни, отъ които се ръководитъ много г-да, и може би не толкози много сж мислили за пжтя, къмъ който ще поведжтъ нашия народъ! Азъ съмъ увѣренъ, тѣй сжщо, че ония, които сж ги избирали, ще искатъ смѣтка и тѣжко ще имъ дойде да отговарятъ за това нѣщо.

**Стамболовъ:** На разпаленната рѣчь на г-на Стоянова имамъ честъ да отговоря, че щомъ сж го избрали единъ пжтъ, пакъ ще можтъ да го избератъ сжщия избиратели и втори пжтъ, ако се кассира сега; ради това нѣма нужда да се сърди. Человѣкътъ е мислилъ, че ще го избержтъ въ Самоковъ, а пакъ го избрали въ Преславъ. Сега ако ние го кассираме, то пакъ ще го избержтъ. А колкото за неговитѣ угрози, това сж предсмъртни конвулсии на человѣка, който трѣба да излѣзе отъ една ограда. Азъ бихъ желалъ да не казва, че другия е виноватъ, когато сами избирателитѣ сж виновати; но може сега грѣшката да се поправи и да го избератъ пакъ. — Считамъ, че Народното Събрание е вече освѣтлено и за това предлагамъ да се кассира.

**Бръшляновъ:** Г-нъ Стояновъ добръ се извини, за дѣто нѣмамъ свидѣтелство за качеството си на депутатъ. За мене, обаче такова едно свидѣтелство нѣма важностъ; защото то се дава отъ окръжния управитель, който нѣма власть да сжди върху правилността на изборитѣ. Ние сега виждаме, че изборътъ е станалъ незаконно и слѣдователно трѣба да се кассира.

**Станчевъ:** Преди да се кассира този депутатъ, той стана въ Народното Събрание и говори за Варненский окръженъ управитель, когато изборътъ е станалъ въ Шумненско. Азъ се удивлявамъ, каква е тѣзи работа и какъ може да смѣва едно съ друго. Ако той преди да се кассира и излѣзе вънъ, е намѣрилъ за нужно да напада управителя, азъ трѣба да му кажа, че той незнае какво дрънка.

**Отецъ Икономъ:** Работата е ясна и нетрѣба да се говори много. Искамъ само да отговоря на това, което каза единъ отъ предговорившиятъ, че протоколитѣ сж станали и на основание на тѣзи протоколи, окръжния управитель дава свидѣтелство на депутатина. Но, г-да, въ избирателния законъ се казва, че административната власть има право да надзирава върху неправилността на избора и да дава подъ сждъ хора, които сж направили нѣщо неправилно по избора. Тука глѣдамъ, че окръжния управитель опълномощава единъ депутатъ, който е избранъ на 8-й юния. Види се, че този управитель не е челъ даже Княжеския указъ, и че не е разбиралъ работата. Но такова невѣжество не може да се допустне и нетрѣба да се остави безъ внимание. Изборътъ самъ е незаконенъ, щомъ е станалъ на 8-й юния.

Но, трѣба да се обърне внимание, какъвъ е този Окр. управителъ, който не е обърналъ внимание на такава важно нѣщо.

**Славейковъ:** Азъ вѣрвамъ, че на всички Г-да представители ще бѣде жално да се отдалечи отъ оградата на Нар. Събрание единъ чловѣкъ, който има всичкитѣ качества за да бѣде избранъ; но, нѣма цѣръ противъ туй, защото работата е, че този изборъ за да е можалъ да стане на 8-й юний, трѣбало е да има новъ Княжеский указъ, съ който да се заповѣда да стане. За това неможемъ да признаемъ този изборъ за законенъ, и казваме го съ прискърбие, че не е станалъ правилно. Още въ миналата сессия за изборитѣ на тѣзи околия станаха нѣкои вглѣдвания въ протоколитѣ, които и сега тоже се явяватъ. Дѣйствително, това е докачение за единъ депутатъ, който не е видѣлъ, кога е станалъ избора, и че той е станалъ предмѣтъ на незаконенъ изборъ. Но това е другъ предмѣтъ, както и това още да ли трѣба да се прати анкетна комиссия да распита за тѣзи работа. Тука се пита само, да ли този изборъ е законенъ или не; а отъ протоколитѣ се вижда, че той е незаконенъ и ние нѣма какво да направимъ, за да го искараме законенъ. (Гласове: исчерпано е!)

**В. Стояновъ:** Азъ съмъ напълно удовлетворенъ отъ изказанитѣ обяснения на Г-на Славейкова, и азъ съзнавамъ това и самъ не бихъ го приелъ да ме и приеме Събранието, ако изборътъ е станалъ незаконенъ. Искамъ да забѣлѣжа на самонадѣянността на Г-на Стамболова, който си позволи да каже отъ страната на Събранието, че то ще ме кассира. Това е жалко за всички тука пълно-образовани хора, и мене е чудно, какъ може единъ чловѣкъ да каже въ името на всички други. Кой му е далъ мандатъ за това? Второ, имамъ да отговоря и на Г. Станчева, който си позволи да каже, че азъ съмъ „дрѣнкалъ.“ Прилича ли на единъ управителъ въ най деликатно мѣсто, въ Народното Събрание, въ този народенъ Храмъ, да се изразява така брютално? И азъ съ презрѣние хвърлямъ тия думи назадъ, и съжалявамъ само, че Г. председателъ ненаправи забѣлѣжка на този момакъ, който се отличава само съ своитѣ ругателства къмъ почтеннитѣ хора. (Рж-коплекания.)

**Тодоровъ:** Въ избора на Г. Стоянова е станала голѣма незаконность, и тя неможе да остане безъ послѣдствие. Преди да пристѣпимъ да кассираме този изборъ трѣба да внимнемъ по тѣсно въ тѣзи работа; защото въ сѣщата околия е избранъ Никола Стойчевъ на 18 май, а Стояновъ е избранъ на 8 юний. Той може би самъ не е зналъ, че е станала такава една погрѣшка; и трѣба

да се распита да ли не е направилъ може би началника или секретаря таквазъ една явна грѣшкѣ. За това предлагамъ, изборътъ на Г. Стоянова да остане висѣщъ и да се распита, да ли не е направена нѣкоя умислена погрѣшка, дѣто е турната дата на 8-й юний.

**Министръ Каравеловъ:** Всички Г-да знаятъ, че е издѣлъ указъ на Князя за избирание на допълнителнитѣ избори, конгреснировано отъ Министерството на Вжгрѣшитѣ Работи; освѣнъ това, имаме тогава Губернаторъ, и Министерътъ имаме сношение съ Губернатора въ Варна; въ това време бѣше Губернаторъ Василъ Стояновъ, който трѣбаше да се распореджа съ окръжнитѣ началници. Ако е сбъркала администрацията, то той самъ е, който е сбъркалъ. Изборътъ е незаконенъ и трѣба да се кассира.

**Докл. Наумовъ:** Г. Тодоровъ каза, че може би по погрѣшка да е писано на 8-й юний. Но сѣщии протоколъ е препратенъ на 12 юний отъ Шумненский Окрѣженъ Управителъ на Народното Събрание.

**Предсѣдателъ:** Има още 4 души записани да говорятъ. Желаетъ ли Народното Събрание да говорятъ? (Гласове: исчерпано е.) Тогава приема ли Народното Събрание за законно избирани Г-на Василъ Стоянова отъ преславската околия? (Неприема.) Който го приема да си дигне ржката. (Никой.)

**Тодоровъ:** Моето предложение бѣше да остане висѣщъ.

**Предсѣдателъ:** Щомъ се кассира изборъ, то пада само по себе си.

**Докл. Наумовъ:** (Чете) Трънскій окръгъ, Трънска град. избир. околия. Избранъ Симеонъ Соколовъ съ 740 гласа. Общото число на избирателитѣ 4847, присѣтствovali 759. Избора станалъ на 25 Май; заявление нѣма.

**Предсѣд:** Имали нѣкой да говори? (Нѣма.) Приема ли Н. Събрание Симеона Соколова за законно избранъ депутатъ? (Приема се.)

**Докл. Наумовъ:** (Чете) Отъ сѣщии окръгъ, сѣщата околия, избранъ Атанасъ Игнатовъ; сѣщото число на избирателитѣ. Присѣтствovali сѣщитѣ. Получилъ 625 гласа. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете) Отъ сѣщото окръжие избранъ Илия Цановъ съ 526 гл. сѣщото общо число на гласоподавателитѣ. Заявление нѣма.

(Приема се.)

(Чете) Отъ Търновско окръжие, Лѣсковска изб. Околия. Избранъ Калчо Пасковъ съ 83 гласа. Общото число на гласоподавателитѣ непоказано. Присѣтствovali 176. Този изборъ, станалъ на 25 Май. Има заявление: „Петръ Кьорчевъ получилъ 80 гл. Стѣлъ изброяванieto гла-

советѣ, 70. избиратели заявили, че пустнатитѣ отъ тѣзи (7) бюлетини съ Име Пет. Ивановъ, били за Петра Кьорчева. Заявлението имъ не се взело въ внимание отъ окр. съвѣтъ, съгласно 16 чл. отъ изб. зак. та прогласилъ Калча Паскова за народ. представителъ.“ — Комиссията намѣрва тая постѣпка на окр. съвѣтъ за правилна и законна.

**Икон. Попъ Тодоръ:** Азъ незнамъ защо ставатъ такива упушания. Тука не се вижда отъ колко избиратели състои тѣзи околия и колко гласоподаватели сж гласували на избора. Тѣзи формалности сж потрѣбни, за да може да се каже за единъ депутатъ, че е законно избранъ.

**Стамболовъ:** Бюлетинитѣ, пуснати въ кутията, били 176, отъ това се види, че 176 гласоподаватели сж били. Отъ тѣхъ 83 души дали гласъ за Калча Пасковъ. На втория изборъ, споредъ нашия избир. Зак. може да се избере единъ депутатъ и отъ 5 души и се счита законно избранъ.

**Икон. Попъ Тодоръ:** Незная, какъ Народ. Събрание може да се съобразява съ закона, ако днесъ даваме едно тълкувание както щемъ, а утрѣ пакъ друго. Тука нѣма показано, колко избиратели сж, нито кога сж се избирали. (Гласове: избирали сж на 25 май.) Не се знае тоже, защо първитѣ избори не сж станали.

**Докладчикъ:** Изборътъ на 18 май не е станалъ, защото нѣмало достаточное число на избирателитѣ.

**Славейковъ:** Азъ искамъ да отклони една дума на Отца Иконома, която пада върху всичкото Събрание, че ние тълкуваме закона както щемъ. Това никой отъ присѣтствующитѣ депутати не го желае. Дѣйствиелно много ижти се случаватъ тѣзи неисправности въ формалноститѣ; но тамъ, дѣто безъ тѣхъ не може да бѣде, ние се обзираме върху тѣхъ. Ако на първитѣ избори числото на избирателитѣ не е показано, това е съвсѣмъ друго нѣщо, но защо не е показано при вторитѣ избори, защото при втори тѣ избори не се изисква такава строгостъ. Азъ мисля, че не е произволъ отъ страна на Събранието и на комиссията, дѣто показва онова, което намира. И ако това число не се узнае при вторитѣ избори, не може да подпадне подъ съмневаема законность избора на единъ депутатъ; и въ таквъ случай, не е толкова голѣма погрѣшката, ако не е показано числото на избирателитѣ. Ясно е вече, защо първий ижтъ не сж станали изборитѣ: защото нѣмало законното число на избирателитѣ. Колко избиратели е имало при вторитѣ избори, върху това нѣма защо да разсждаваме, и не е умѣстно да си говоримъ по тѣзи причина тѣжки думи.

**Ик. П. Тодоръ:** Азъ само това не могъ да разбера, да ли нетрѣба да има въ протокола число-

то на избирателитѣ? Ние трѣба да знаемъ какво е числото на избирателитѣ въ тая избирателна околия, и въ първия протоколъ трѣба да се казва: събрали се толкозъ избиратели, но, като не било достаточное числото имъ отложи се избора. Въ втория протоколъ трѣба да се каже: толкова се събраха и толкова гласоподаваха за представителя. (Гласове: изчерпано е.)

**Предсѣд:** Има ли още нѣкой да говори? (Нѣма.) Приема ли Н. Събрание за законно избранъ представителъ Г-на Калча Паскова? (Приема се.)

**Докладчикъ:** (Чете) Отъ сжщото окръжие, търновска град. изб. околия. Избранъ съ 87 гл. Д-ръ Беронъ. Числото на гласоподавателитѣ не показано; присѣтствовали 136 души. (Приема се.)

Василъ Радославовъ, избранъ съ 81 гл. отъ Ловчанското окръжие. Ловчан. гр. изб. околия. Числото на избирателитѣ непоказано; присѣтствовали 122 д. Този изборъ е станалъ на 25 мая но е несъгласенъ съ 20 чл. отъ изб. зак. трѣба да се иска сжщия протоколъ (оригинала), понеже тука има само преписъ отъ него. Комиссията е на мнѣние да остане висящъ.

**П. Станчевъ:** Въ правилата за избиранието депутатитѣ е казано, че протокола се съставя въ два екземпляра, отъ които еднѣ се испраща до Предсѣдателятъ на Н. Събрание, а другия остава въ окр. Съвѣтъ. Този окр. съвѣтъ обаче е криво разбралъ това, задржалъ е оригинала у себѣ, и снелъ едно копие което и проводилъ въ Н. Събр. и единъ оригиналъ до М-вото на Вжтрѣшнитѣ работи. Добрѣ би било да отложиме до утрѣ гласуването за този изборъ, дѣто направимъ справка между оригинала, испратенъ въ Министерството и копията.

**Славейковъ:** Не съмъ противенъ да се отложи, за да узнаемъ по положително, но, незнамъ по каква причина да го отложимъ. Имало ли е незаконность въ избора? имали заявление отъ избирателитѣ? Нѣма. А когато нѣма, защо да го оставяме висящъ? Ако има нѣкаква погрѣшка, то тя е на окр. съвѣтъ. Избирателитѣ нѣматъ грѣшка, ако окр. съвѣтъ не е знаалъ длѣжността си, и проводилъ копие въ Събранието, а оригинала въ М-вото и ако е само тая грѣшката, тогава съмъ съгласенъ да го приемемъ.

**П. Станчевъ:** Тука има недоразумѣние, а нѣма никаква незаконность. Окр. Съвѣтъ бѣше длѣженъ да испроводи единъ екземпляръ отъ протокола не само до Н. Събрание и на Вжтрѣшното М-во, но той трѣбало да състави 3 екземпляра; а той е съставилъ само 2 екземпляра и като единия (оригинала) задржалъ, другия проводилъ на Вжтрѣшното М-во, стигналъ му е ума да снесе и едно копие да проводи и на Н. Събрание. Слѣдователно, тука нѣ-

ма никаква погрѣшка; за това да се произнесемъ, че е законно избранъ, или да отложимъ, преди да се произнесемъ до утрѣ, за да се направи справка съ оригинала въ Вжтрѣшното М-во.

**Тихчевъ:** Г. Славейковъ каза, че нѣмало никаква незаконность. Наистина, незаконность нѣма, но има несѣблюдение на формалноститѣ. Ние не знаемъ, до колко е той правилно избранъ; това можемъ да научимъ само, когато видимъ да ли съществува такъвъ оригиналъ отъ протокола. Трѣба оригинала да е тука и отъ него да се увѣримъ, дали дѣйствително е законно избранъ този представител. По тая причина предлагамъ да остане висящъ избора, догдѣто дойде оригинала.

**Икономъ П. Тодоръ:** Комиссията или Н. Събр. приема или кассира избора на основание внесения тука протоколъ, т. е. протокола оригиналенъ, който е правенъ отъ бюрото. Тука се явява копие, на което азъ неполагамъ вредность. Г-да представителитѣ знаятъ, че има случаи, дѣто окр. управители си позволяватъ да скжсватъ протоколитѣ. Може би е имало въ оригинала нѣкое заявление, че за това скжсалъ оригинала, а проводилъ само копие отъ него. Ако Н. Събрание приеме тъй тѣзи копия, тогава могатъ да станатъ злоупотрѣбления. По моето мнѣние, само на основание законно-подписанъ протоколъ, може да се разсжда върху избора на единъ представител. Азъ незная, какъ можемъ да се произнесемъ върху копие?! За това предлагамъ да остане този изборъ висящъ, догдѣто се изиска оригинала.

**Драсовъ:** За да можемъ да се увѣримъ, четози депутатъ е законно избранъ, има оригиналенъ протоколъ отъ тоя изборъ. Вече се телеграфира за него и въ срѣда, азъ мисля, ще пристигни.

**Предсѣд:** Тогава приема ли Н. Събрание да остави избора на г. Радославова висящъ, догдѣто дойде оригинала? (Приема.)

**Докладчикъ:** (Чете:) Ломский окръгъ, Ломска градска избирателна околия, избранъ Илия Х. Томакиевъ съ 144 гласа. Числото на избирателитѣ е 1352, присжтствovali 256. Заявление нѣма.

**Предсѣдатель:** Желаетъ ли нѣкой да говори върху избора на Илия Х. Томакиева? (Нежелаетъ.) Приематъ ли се за законенъ представител? (Приема се.)

**Докладчикъ:** (Чете:) Колю Върбановъ избранъ отъ Берковски окр. Кутловска избирателна околия, съ 978 гласа, присжтствovali 1054, цѣлото число на избирателитѣ е 4486. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Ангелъ Ивановъ, избранъ въ сжщата околия съ сжщитѣ гласоподаватели и присжтствующи

получилъ 532 гласа. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Първанъ Поповъ, избранъ отъ сжщия окръгъ, Белимелска околия. Числото на гласоподавателитѣ е 4774 присжтствovali 963, отъ тѣхъ получилъ 962. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Попъ Тодоръ Петровъ, избранъ отъ сжщия окр. сжща околия, съ сжщитѣ гласоподаватели и присжтствующи получилъ 963 гласа. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Петко Каравеловъ избранъ отъ Видинский окр., Вид. град. изб. околия, съ 1270 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 3882, присжтствovali 1270. Заявление нѣма. Има само една забѣлжка отъ Видинский Окр. Управит. Съвѣтъ. — Както е извѣстно още отъ първата сессия на II-то Обикновено Народно Събрание, че Г-нъ Каравеловъ се бѣше отказалъ отъ този изборъ, заради туй Видинский Окр. Управит. Съвѣтъ, като е свикалъ избирателитѣ казалъ имъ: понеже се отказва Г-нъ Каравеловъ отъ избора, трѣба да изберете другъ представител, но избирателитѣ не сж съгласиха да избератъ другъ, за пояснение може да се прочете отношението на Окр. Управит. Съвѣтъ. (Чете една частъ отъ отношението.)

**Предсѣдатель:** Приематъ ли се Г-нъ Каравеловъ за законно избранъ депутатъ? (Приема се.)

**Докладчикъ:** Сжщия окр. (сжща околия и съ сжщитѣ гласове избранъ А. Безирианъ. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Видинский окр., Кулска околия, избранъ Марко Велевъ съ 523 гласа. Цѣлото число на гласоподавателитѣ е 3991, присжтствovali 802. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Попъ Никола Икономовъ, избранъ отъ Разградский окр. Разгр. град. изб. околия съ 256 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 2154, присжтствovali 589. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Калчо Симеоновъ избранъ отъ Габровски окр. сжщо град. околия съ 168 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е непоказано, присжтствovali 317. Заявление има. Въ избирателний протоколъ се споменува за нѣкои агитации и нерѣдовности.

**Предсѣдат.:** Желаетъ ли Н. Събрание да се прочете? (Желаетъ.)

**Докладчикъ:** (Чете:) „При приеманнето бюлетинитѣ се явиха лица, които на въпроса: знаятъ ли тѣ сами за кого гласоподаватъ, отговориха, че не знаятъ, като кмета имъ написалъ това лице, което той искалъ, когато се върне на избирателя такава бюлетина, кмета му, който бѣше отъ Търнската община, взема бюлетината и я скжсва. На това Г-нъ Дюстабановъ обърна вниманието на бюрото, като заяви, че кмета трѣба да се опасаватъ отъ нѣщо и за това

схва бюлетината. Подиръ Сарановъ объяви чл. 31 отъ Изб. законъ на тѣзи лица, които пишатъ бюлетинитѣ на неграмотнитѣ избиратели. Подиръ продължава се приемането бюлетинитѣ на приходящитѣ избиратели. Въ това време Г-нъ Калчо Симеоновъ объявилъ предъ нѣколко избиратели, че бюрото вършило произволно, дѣто неприело бюлетина на избирателъ незаписанъ правилно въ списъка. Това обявление на Г. Симеонова, което и той самъ призна предъ бюрото, че е обявилъ предъ избирателитѣ по настоянието на г. г. Дюстабанова и Саранова, се мина въ дневника. На това Г-нъ председателъ объяви, че бюрото приема бюлетинитѣ по избирателнитѣ списъци, представени нему отъ Съвѣтитѣ и споредъ както сж записани въ тѣхъ избирателитѣ, приематъ имъ се и бюлетинитѣ. Г-нъ Сарановъ оказва чл. 35 отъ Изб. законъ на Г-на Симеонова, че той съ това си обявление предъ избирателитѣ измѣшва съ клеветнически слухове гласоподаването. Продължава се приемането бюлетинитѣ на приходящитѣ избиратели отъ града и окръга, което въ 6 часа послѣ пладнѣ се прекъсна противъ членъ 13-ий отъ изб. законъ, тѣй като бюрото рѣши, щото изгубенитѣ 3 часа предъ пладнѣ, по случая на изслужената панахида да се прибавятъ за приемане бюлетини подиръ пладнѣ.“

**Председателъ:** Комиссията има ли нѣкое мнѣние върху този изборъ?

**Стамболовъ:** Като членъ на комиссията изявлявамъ на Събранието, че ние този изборъ намѣрихме за правиленъ, защото ако сж станали агитации, то съгласно съ 39 членъ може да се тегли Калчо Симеоновъ на сждъ отъ всѣкий избирателъ. На такъвиз нѣща неможе да се даде значение за да се касира неговийтъ изборъ.

**Председателъ:** Желаетъ ли нѣкой да говори? (Нежелаетъ.) Приема ли се Калчо Симеоновъ за законно избранъ депутатъ? (Приема се)

**Докладчикъ:** (Чете:) Христо Дюкмеджиевъ избранъ отъ Самоковската град. избирателна околия съ 131 гласъ. Цѣлото число на избирателитѣ е 4420, присѣтствували 232 избиратели. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Д-ръ Василь Беронъ избранъ въ Османъ Базарскій окръгъ; Върбишка околия съ 553 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 2876, числото на присѣтствующитѣ е непоказано. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Стоилъ Поповъ избранъ отъ Х. О. Назарджикскій окръгъ, сжща град. околия съ 470 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 2000, присѣтствували 729 души. Заявление нѣма. (Приема се),

(Чете:) Никола Десевъ, избранъ отъ сжщия окръгъ, сжща околия съ сжщитѣ избиратели и при-

сѣтствующи, получили 327 гласа. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Боне Велиновъ избранъ отъ Соф. окр. Новоселска изб. околия съ 377 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 3596, присѣтствували 545 души. Има заявление отъ Соф. Окр. Управит. Съвѣтъ. Въ отношението на Соф. Окр. Управителенъ Съвѣтъ, отъ 5 Юний подъ № 1240 се казва, че той представителъ билъ старшии стражаръ въ Соф. Окръгъ. — Споредъ комиссията този изборъ трѣба да се касира съгласно чл. 23 послѣдния алинея на избир. законъ.

**Тодоровъ:** Азъ неznamъ, да ли старшии стражаръ може да се счита за чиновникъ и вслѣдствие на това да се касира?

**Храновъ:** Старшии стражаръ може най лесно да агитира и навѣрно е агитиралъ, за това и бѣше избранъ.

**Докладчикъ:** Освѣнъ това има и други нѣкои агитации, които сж станали на 18-май при този изборъ.

**Тихчевъ:** Окръжний Съвѣтъ е постѣпилъ правилно, като се е съмнявалъ, да ли да счита този изборъ на старшии стражаръ правиленъ или не. Наистина какъ може да бѣде избранъ единъ старшии стражаръ, когато той непосредствено тамъ управлява, и когато има голѣмо влияние между населението и може даже и насилие да употрѣблява. Законодательтъ е отдалечилъ тѣзи случаи и е направилъ, да не могатъ да бѣдѣтъ избрани такива чиновници, които могатъ да повлияятъ на своя изборъ въ нѣкой окръгъ. Азъ неznamъ, какъ Г-нъ Тодоровъ неприпознава, че този жандаръ ще да има голѣмо влияние въ този изборъ. — Той трѣба на основание на закона да се касира.

**Тодоровъ:** Ако старшии е агитиралъ, или е агитирало нѣкое друго лице зарадъ него, за това е опредѣлено наказание; но въпросътъ е: имали въ закона казано, щото жандаръ въ оная околия, въ която служи, ако се избере, да не се приема за депутатъ. Когато приехме губернатори, избрани отъ тѣхнитѣ губернии, защо да не приемемъ старшии стражаръ? Въ закона не е казано друго освѣнъ: „чиновникъ неможе да се избира въ окръга, въ който той служи.“ Но той не е чиновникъ, а ако е агитиралъ, нека се накаже.

**Стамболовъ:** За освѣтление на Г-на Тодорова имамъ да прочета послѣдната алинея на 23 чл. отъ избир. законъ, защото по него се е водила комиссията, когато е предложила касирането на изборътъ.

(Чете:) „Сжщо немогатъ да бѣдѣтъ избираеми за народни представители военнитѣ лица, които се намиратъ на дѣйствителна служба. Гражданскитѣ чиновници немогатъ да бѣдѣтъ избираеми за народни

представители въ окръгътъ, въ който служатъ, но тѣ могатъ да бждатъ избираеми въ кой да е другъ окръгъ.“ Споредъ мене до когато още жандармерията не е станала частъ отъ войската, тя се отнася къмъ гражданскитѣ чиновници, а тия хора сж такива чиновници, които допиратъ до самия народъ. Ако депутата, за когото е думата, бѣше избранъ въ другъ нѣкой окръгъ, тогава щеше да бжде законно избранъ; но щомъ е избранъ въ сѣщия окръгъ, въ който служи, неговия изборъ е незаконенъ и трѣба да се касира на основание на 23 членъ отъ избир. законъ. (Гласове: вѣрно!)

**Икономъ Попъ Тодоръ:** Този членъ, който отеглюва правото на чиновникитѣ, да немогатъ да се избиратъ въ околията, въ която служатъ, е за това, защото чиновникитѣ могатъ да повлияятъ на избора въ тѣхна полза. Това е било предъ видъ на Н. С. когато се е правилъ този законъ. Колкото за Боня Велиновъ, той е жителъ отъ едно село на тая околия и е много влиятеленъ чорбаджия въ това село и въ другитѣ села. Послѣ стана старшии жандаръ и всѣки може да си представи, дали той може да агитира, за да се избере; за това неумѣстно е да се препираме, а трѣба да го касираме. (Гласове: исчерпано е!)

**Предсѣдатель:** Има ли нѣкой да говори? (Нѣма.) Приема ли Н. С. Боня Велиновъ за законноизбранъ депутатъ? (Неприема.) Който го приема да си дигна ржката. (Никой). Ако е той тука, умолява се да излѣзне. (Боня Велиновъ иска да говори, а подирѣ излѣзва.)

**Докладчикъ:** (Чете:) Кърсто Георгиевъ избранъ отъ Соф. окр., Росоманска околия съ 214 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 4146; присѣтствovali 267. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Сѣщия окр., сѣща околия, избранъ Видинъ Кърстовъ съ 166 гласа, съ сѣщо число гласоподавачи и избиратели. Заявление има отъ Соф. Окр. Управит. Свѣтъ (Чете го:) „Въ сѣщето отношение № 1240 Окр. Свѣтъ казва, че непровѣзгласилъ Видина Кърстова за представителъ, защото въ списъцитѣ на Свѣта билъ записанъ, че е 26 годишенъ“. — Комиссията намѣрва за умѣстно не-прогласяването му.

**Икономъ Попъ Тодоръ:** Въ забѣлжката на Окр. Свѣтъ е притурнато още двѣ години, защото той е ходилъ на училище още у мене, послѣ отиде у село и се ожени, а познато е, че у насъ хората се женятъ млади. За това по мое мнѣние като нѣма повече отъ 24 години, трѣба да се касира.

**Предсѣдатель:** Има ли нѣкой да говори? (Нѣма.) Давамъ на гласоподаване. Приема ли Н. С. Видина Кърстова за законенъ депутатъ? (Неприема.) Ако е тука, то нека излѣзе. (Нѣма го тука.)

**Докладчикъ:** (Чете:) Въ Соф. Окр., Кремиовска околия, избранъ Цвѣтко Илчовъ съ 95 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 4154; присѣтствovali 174. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Петръ Черневъ, избранъ отъ Вратчан. окръгъ, град. изб. околия съ 108 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е 5,429 присѣтствovali 198. Заявление нѣма.

**Горбановъ:** Азъ до колкото знаа Петръ Черневъ е мой ученикъ и желалъ бихъ, самъ да каже да ли има 30 години.

**Бършляновъ:** Много пхти се случва, че ученицитѣ биватъ по стари съ учителитѣ си; за това заявлението, което направи Г-нъ Горбановъ е неумѣстно.

**Тодоровъ:** Отъ колегитѣ, които се учехъ съ него въ единъ классъ, знаа, че той нѣма изискуемото число години. За това нека донесе метрическо свидѣтелство отъ Русчукъ.

**Горбановъ:** Азъ бихъ желалъ, самъ той да каже има ли 30 години или не. (Гласове: нѣма го тука!) Тогава предлагамъ да остане висащъ.

**Бършляновъ:** Той, който заявява, трѣба да представи доказателства. Вие самичкѣ, ако знаете, че е по младъ, докажете това. Ако ли не докажете, тогава всичко пада.

**Предсѣдатель:** Желаетъ ли нѣкой да говори? (Нежелаетъ.) Приема ли се Петръ Черневъ за законноизбранъ депутатъ? (Приема се.)

**Докладчикъ:** (Чете:) Въ сѣщия окр., Староселска околия, избранъ Иванъ Славейковъ съ 432 гласа. Цѣлото число на избирателитѣ е непоказано, присѣтствovali 510 души. Заявление нѣма.

**Предсѣдатель:** Г-нъ И. Славейковъ си дава писмено оставката.

**Наумовъ:** Трѣба да се приеме понапредъ, че подирѣ да си даде оставката.

**Секр. Золотовъ:** (Чете:) „Господине Предсѣдателю на Обикновенното Народ. Събрание въ София.

Като имамъ предъ видъ, че нѣмамъ още пълната възраст, изискуема отъ 86 членъ на Конституцията, за да мож да поема върху си тежката и отговорна длъжностъ на народенъ представителъ, вопрѣки горѣщото желание, което имамъ да бждъ и азъ въ числото на народнитѣ представители, за да служа честно и ревностно на общото отечество, намирамъ се принуденъ, Г-не Предсѣдателю, да се откажа отъ да представлявамъ Староселската избирателна околия въ Вратчанскій окръгъ, дѣто, споредъ свидѣтелството испроводено менѣ отъ Вратчанскій Окр. Управит. Свѣтъ, азъ съмъ избранъ въ допълнителнитѣ избори, които станаха на 25 миналий Май. Ползувамъ се отъ случая, Г. Предсѣдате-

лю, да Ви изража увѣреніята на най отличното ми къмъ Васъ почитание.

Букурещъ, 10-ий Окт. 1880 год.

подписалъ **И. П. Славейковъ**“.

**Горбановъ**.: Това прави честь на младия представителъ.

**Предсѣд.** : Въ таквъ случай желае ли Н. С. да се вотира? (Гласове: нѣма за какво!)

**Докладчикъ** : (Чете:) Руссенский округъ, Трестенишка околия, избранъ Иванъ Стояновъ съ 572 гласа. Числото на избирателитѣ не е показано; присѣдствovali 801. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Юрданъ Симеоновъ, избранъ съ 767 гласа отъ Руссен. окр., Тутраканска околия. Цѣлото число на избирателитѣ е непоказано; присѣдствovali 822. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Тома Кърджиевъ, избранъ отъ сѣщия окр., Тетовска околия съ 570 гласа. Числото на избирателитѣ е 3778, присѣдствovali 898. Заявление нѣма. (Приема се.)

(Чете:) Сѣща избир. околия Иорданъ Симеоновъ, съ сѣщитѣ гласове избранъ. Заявление нѣма. Има само една забѣлѣжка отъ страна на комиссията.

(Чете:) „При първитѣ избори е избранъ единъ депутатъ отъ Тетов. околия, а сега двама. Да се иска отъ Окр. Съвѣтъ разяснение. До получаване разясненіята избора да остане висящъ“.

**Славейковъ** : Ако помните добръ, въ преминалитѣ провѣрки тоже се показа, че нѣкои околии сѣ избирали по напредъ единъ депутатъ, а подиръ като ги е преброилъ добръ Окр. Съвѣтъ, избирали сѣ двама. Разбира се, че и тука трѣба да е послѣдвало такова нѣщо. Тогава не се рѣши да питаме Окр. Упит. Съвѣти за обяснение; но считали сме за достатъчно това изявление, че споредъ новото преброеение се е показало, че иматъ право да избиратъ двамина. Но при всичко това може да се попита Окр. Съвѣтъ за точно знание; а до тогазъ да остане висящъ този депутатъ. Азъ зная още отъ миналата сессия, че между провѣрките е имало такъвизъ случай.

**Предсѣдатель** : Има ли нѣкой да говори?

**Тихчевъ** : Азъ неможъ да се убѣдя, какъ можемъ да считаме за законенъ единъ депутатъ, когато незнаемъ, да ли е имала право тѣзи околии да избира двама депутати. По напредъ трѣба да знаемъ, че е имала такова право и тогава можемъ да се произнесемъ на основание на избирателний законъ, да ли е правилно избранъ или не. Тоя депутатъ трѣба да остане висящъ, до дѣто се узнае това

**Докладчикъ** : Числото на избирателитѣ е 3778.

**Бръшляновъ** : Споредъ думитѣ на Г-на Тихчевъ, като незнаемъ да ли тая околия е имала право да избира двама депутати, излиза на явѣ, че неможемъ да се произнесемъ и нито върху единъ отъ тѣхъ.

Тѣзи околии е избрала двама депутати; тогава какъ можемъ да се произнесемъ върху единия, а другия да оставимъ висящъ? Естествено слѣдва, че трѣба да оставимъ висящи и двамата и когато получимъ свѣденія, тогава да се произнесемъ върху имъ окончателно. Но понеже първий изборъ се вече прие, то споредъ менѣ погрѣшката е въ докладчика, който не е казалъ въ началото тая забѣлѣжка.

**Славейковъ** : Дѣйствително ние нѣмаме оправдателни причини, защо тая околия е избрала двама депутати; но ние неможемъ да предрѣшимъ, че тя не е имала право. До дѣто незнаемъ нейнитѣ права, до тогава можемъ да оставимъ висящи тѣзи депутати.

**Предсѣдатель** : Има ли нѣкой още да говори? (Нѣма.) Давамъ на гласоподаване споредъ мнѣнието на докладчика. Приема ли Нар. Събрание щото избора на Юрдана Симеонова да остане висящъ? (Приема се.)

**Докладчикъ** : (Чете:) Димитръ Мантовъ, избранъ въ Никополската град. изб. околия съ 159 гласа. Числото на избирателитѣ непоказано, присѣдствovali 201. Заявления нѣма. Има една забѣлѣжка отъ комиссията. (Чете:) „Лицето непознато какъвъ е подданикъ“.

**Д-ръ Минчевичъ** : До колкото азъ зная, Г-нъ Мантовъ е билъ ромънски подданикъ и даже чиновникъ ромънски; за това добръ би било, ако той самъ тържественно заяви, да ли дѣйствително се е отказалъ отъ това подданство и да ли притежава документи, чрезъ които се е уволнилъ отъ това подданство.

**Паничерски** : Г-нъ Д-ръ Минчевичъ много се лъже като казва, че Г-нъ Мантовъ билъ ромънски подданикъ; той не е билъ и никога нѣма да бѣде ромънски подданикъ. Той се е родилъ въ 1848 год. въ гр. Исакча и когато сѣ трѣгнали Русскитѣ войски за България, тогава е емигриралъ. Ако допустнемъ, че всички емигранти сѣ чюжди подданици, тогава едва ли ще се намѣрятъ мѣжду тукашнитѣ депутати мнозина, които сѣ българи подданици. И за увѣренне на бюрото азъ ще представя единъ сертификатъ.

**Предсѣдатель** : Превода на рѣченното свидѣтелство ще се чете.

**Секр. Коевъ** : (Чете рѣченното свидѣтелство:) „Хиляда осемстотинъ осемдесета година, мѣсець Августъ 17 день, ние долоподписаннитѣ Константинъ Карданъ, Атанасъ Филиппъ, Иванъ Ялама, Георги Базарджи и Георги Софрони, всичкома жители отъ гр. Исакча, Мачинска околия, Тулчанский окръгъ, свидѣтелствуваме въ чиста съвѣсть и на честта си, какъ че Димитрий Василий Мантовъ, синътъ на покойний Василий Мантовъ и на Мария В. Мантова, негова жена, се роди въ този градъ на 1848

хиляда осъметотинѣ и четиредесѣтъ и осма година Май 26 день отъ истиннитѣ си и законни родители горѣпоменжатитѣ Василь Мантовъ и Мария В. Мантова, и е крѣстенъ въ този градъ въ храмътъ Св. Георгий, отъ Священника Никифора Буджакли, за което като нѣмаше метрически акти, му дадохме настоящето свидѣтелство, за да му служи на каква да е нужда на наша отговорностъ, завѣрено споредъ формитѣ отъ поч. надлѣжаща полиция. — Константинъ Кардашь, Танасаки Филипъ, Иованъ Ялама, Георги Софрони, Георги Базарджи.

Ромжния.

Полицията въ гр. Исакча.

Подписитѣ отъ първата страница отъ число 5, отъ които 2 собствени, а три чрезъ приложение на прѣста, като се подписани предъ насъ, се завѣрва.

1880 г. Августъ 18.

№ 841.

Подписалъ Полицай.

S. Banoff.

**Бръшляновъ:** Отъ прочетеното свидѣтелство азъ не виждамъ освѣнъ това, че лицето, за което се говори, е родено въ България; то съ това обаче не се доказва никакъ, че той не е приелъ чуждо подданство. Г-нъ Д-ръ Минчевичъ подигна въпросътъ, че г. Мантовъ билъ чуждъ подданикъ; за това трѣба Г-нъ Д-ръ Минчевичъ да заяви, че знае фактично, какъ това лице е приело чуждо подданство, а и на това ако се упорствова, то изборътъ да се остави висящъ. Рождението, Г-да, съ подданството нѣма никаква свързка.

**Д-ръ Минчевичъ:** Азъ се основавамъ на това, че е подданикъ ромжски, понеже занимаваше длъжностъ като ромжски чиновникъ и чини ми се, че бѣше Супрефектъ. Той не можеше да занимава такава длъжностъ, ако да не бѣше ромжски подданикъ.

**Паничерски:** Въ Ромжния, както и въ всѣка друга държава, съществуватъ правила за приемване на подданството. За да бѣде нѣкой чуждъ подданикъ — „ромжский подданикъ“ — трѣба да изпълни извѣстни формалности. Може ли Г-нъ Д-ръ Минчевичъ да даде доказателства, че Г-нъ Мантовъ е направилъ такива формалности и че е станалъ ромжски подданикъ? Г-нъ Мантовъ е билъ само граждански чиновникъ, а не правителственъ. Той бѣше избранъ просто въ Град. Съвѣтъ, както всѣкий ако 6 мѣсеци преживѣе въ единъ градъ, може да бѣде избирателъ и избранъ. Но нека даде Г-нъ Д-ръ Минчевичъ доказателства, че Г-нъ Мантовъ е преминалъ презъ ромжската камара, и да го е приела за подданикъ. Г-нъ Мантовъ е служилъ презъ време на войната въ България, това Г-нъ Д-ръ Минчевичъ го знае. Слѣдователно съгласно съ 15-й протоколъ на учредителното Н. С., ако и да не бѣше роденъ въ България,

има прерогативи на българското подданство.

**Тодоровъ:** Азъ мисля, че не е дълженъ Г-нъ Д-ръ Минчевичъ да дава доказателства, да ли Г-нъ Мантовъ е български подданикъ или не; защото споредъ думитѣ на Г-на Паничерски той е роденъ година 1848 въ България; подиръ въ 1852 е преминалъ въ Ромжния и е станалъ ромжнъ. Послѣ станалъ ромжски чиновникъ, слѣдователно е и ромжски подданикъ. Г-нъ Д-ръ Минчевичъ не е дълженъ да донесе доказателства, той само заявява, че Г-нъ Мантовъ е ромжски подданикъ. Колкото за рождението му, не може да бѣде мѣродавно за подданството. Напр. Г-нъ Евлогий Георгиевъ е роденъ въ Карлово, но не се прие отъ Народ. Събрание. Г-нъ Грековъ още повече е служилъ въ време на войната, той бѣше станалъ Соф. гражданинъ, но тоже не се прие за депутатъ. Какъ можемъ да пристѣпимъ да приемемъ сега Г-на Мантова? По моето мнѣние той може да остане висящъ. (Гласове: да се кассира!)

**Министръ Каравеловъ:** Г-нъ Тодоровъ показва на двѣ личности, които се намиратъ въ съвѣсъмъ други отношения. Г-нъ Евлогий Георгиевъ е изразилъ самичакъ тука, че той е Кишиневски мещанинъ; щомъ е той Кишиневски мещанинъ, не може да бѣде представителъ на Българското Княжество. Колкото за Г-на Грекова, той не е служилъ, когато бѣше войната; но дошелъ е въ България въ време на окупацията, а Мантовъ служилъ за време на войната, и Г-нъ Паничерски твърдѣ добръ напомни 15-й протоколъ, споредъ който, щомъ е служилъ въ време на войната, той ще да стане българ. подданикъ, щомъ той поиска.

**Горбановъ:** Азъ приемамъ послѣднитѣ думи, че наистина Г-нъ Мантовъ е служилъ въ време на войната; но както увѣриватъ нѣкои приятели, че той даже билъ испроводенъ съ конвой, тогава той не може да се приеме тъй безумисленно въ нашето Събрание.

**Паничерски:** За да каже нѣкой такива думи, както каза Г-нъ Горбановъ, това трѣба да бѣде свойственено само нему. Да ли е билъ Г-нъ Мантовъ испроводенъ съ конвой, това трѣба да го докаже; но че той е служилъ въ войната, тоже мога да докажа съ свидѣтелство, което предавамъ на бюрото.

**Секретаръ Коевъ:** (Чете това свидѣтелство:)

„Ромжния“

Тулчанско Окръжно Управление.

Свидѣтелство.

Послѣ прошенито регистрирано № 7437, адресувано на това управление отъ Г-на А. Франгия чрезъ пълномощието, завѣрено отъ Ромжското Консулство въ Русчукъ подъ № 63, отъ 20 Септемврий 1880 год., упълномощенъ отъ Г-на Димитрий В. Мантовъ

за да му се освободят „corie“ отъ свидѣтелствата находящи се въ Архивата на това управление за службитѣ, които е занимавалъ горѣпоменхтий Г-нъ Мантовъ въ времето на бившето Русско Правителство, като се преглѣдаха въ архивата актитѣ приети въ това управление отъ онова правителство, неможаха да се намѣрятъ трѣбуемитѣ свидѣтелства; но се намѣри прикарано името Димитрий Мантовъ подъ № 15 въ листата за чиновницитѣ на Тулчанския санджакъ, съставена въ мартъ мѣсець 1878 год., въ която се вижда прикарано 5 Октомврий 1877 постѣпилъ въ длѣжностъ Сждебний Слѣдователь, а подъ № 18 въ таблоатъ съставенъ въ априль м. 1878 год. за чиновницитѣ на Тулчанския санджакъ се вижда прикаранъ като членъ на Търговския Сѣдъ, за което се свидѣтелствува и се дава настоящийтъ актъ.

|              |                 |
|--------------|-----------------|
| подписаль:   | подписаль:      |
| Префектъ     | за Director     |
| Г. Г. Палади | А. Костандински |
| (и. п.)      |                 |

№ 7437

1880 г. септ. 30

градъ Тулча.

**П Станчевъ:** Азъ бѣхъ на мнѣние, щото Г-нъ Мантовъ да остане висящъ, до дѣто самъ не дойде и ни кажи подробни свѣдения.

**Бършляновъ:** Казватъ нѣкои Г-да, че дѣйствиелно Г-нъ Мантовъ е служилъ въ време на войната и пробоватъ, че като такъвъ трѣба да се приеме. Да ли е служилъ или не, това азъ не зная, но само ще напомня, че много пхти може да се случи, нѣкое лице, като чуждъ подданикъ, да е принесло своитѣ услуги на България, а още да нерачи да стани български подданикъ; така сжщо и Г. Мантовъ може да иска да се ползува и за напредъ съ ромжанското подданство. За това до дѣто не дойде лицето и каже, че не е билъ ромжански подданикъ и че желае да стане български, до тогава не можемъ и не трѣба да го приемемъ като депутатъ.

**Стамболовъ:** Отъ представенитѣ документи отъ Г-на Паничерски види се, че Г-нъ Мантовъ силно желае да бѣде народенъ представителъ; защото иначе нѣма нужда да търси тѣзи свидѣтелства. Отъ свидѣтелствата види се, че е роденъ въ България и че е служилъ въ време на войната въ България и на това основание иска да стане българ. подданикъ. Но пита се: да ли споредъ 15-ий протоколъ може да стане българ. подданикъ? По моето мнѣние може да стане, защото е служилъ въ год. 1878 въ Тулча и като такъвъ може да се ползува отъ 15-ий протоколъ на учредителното събрание. Слѣдователно по право е той български подданикъ и

азъ предлагамъ да се прогласи за законно избранъ депутатъ.

**Паничерски:** Азъ ще допълня само това, че той иска и желае да бѣде българ. подданикъ, вижда се отъ пашапорта, който има отъ България; защото, ако нежелаетъ, тогава нещѣше да дойде въ България; нещѣше да има български пашапортъ и т. н.

**Пановъ:** Ако да приемемъ Г-на Мантова за представителъ, тогава ние тържественно ще заявимъ нашата непослѣдователностъ. Миналата сессия Г-нъ Иванъ Степановичъ Ивановъ бѣше избранъ за депутатъ, и на това основание, че бѣше чуждъ подданикъ го кассирахме. Сега като че избѣгваме това; чловѣка нѣма го да засвидѣтелствува какъвъ е подданикъ, а ние искаме да го приемемъ. Азъ съмъ на мнѣние, не да го оставимъ висящъ, но просто да го кассираме, защото въ противенъ случай ние ще направимъ нарушение на закона.

**Тихчевъ:** Г-нъ Пановъ казва, че ако да приемемъ за депутатъ Г-на Мантова, то ще ли сме да бждемъ непослѣдователни. Азъ немога да разумѣя това и мисля, че трѣба чловѣкъ да изучи обстоятелствата и ако сж сходни и прилични, тогава може да каже, че сме непослѣдователни. Наистина Г-нъ Мантовъ служилъ е въ 1878 год. въ Тулчанското управлене като сѣдия. Наистина Г-нъ Мантовъ е роденъ въ гр. Исакча, той е емигриралъ, защото баща му е билъ осѣденъ на убийство. Но да оставимъ тѣзи доказателства. Ние знаемъ сѣдбата, която дочака страната Бесарабия, ние знаемъ, че тѣзи страна се отдаде на Россия, слѣдователно всичкото население отъ тая страна, което по напредъ бѣше Ромжанско и бѣха такива подданици, станаха сега Русски подданици; но Россия не прие веднага това население да ги счита за русски подданици, до дѣто не истечатъ три години и позволи на всѣкого да се ползува презъ това време и по волята си да стане такъвъ подданикъ, какъвъ то желае. Г-нъ Мантовъ се е ползувалъ отъ този случай да измѣни подданството; и като въ това расстояние на време се намираше въ България, той може да се счита за български подданикъ и освѣнтъ това 15 протоколъ дава му това право. Слѣдователно твърдѣ праведно е, да се приеме за законно избранъ депутатъ. (Гласове: неможе.)

**Тодоровъ:** Тука бѣше въпроса: да ли Мантовъ желае да стане български подданикъ или не? Каза се, че отъ подаденитѣ свидѣтелства става явно, че той желае. Ние знаемъ за г. Евлогий Георгиевъ, че той е желалъ да стане български подданикъ. Г. Каравеловъ каза, че г. Евлогий Георгиевъ билъ Кишиневски мѣщанинъ и че се отказалъ да бѣде български подданикъ. Извѣстно ни е, че Рос-

сия е рада да дава на България българските чад; но при всичко това ние го неприехме за депутатъ. Каза се, че г. Мантовъ правилъ услуги на България въ време на войната; но има хора, които иматъ направени повече услуги, напр. г. Ивановъ, г. Е. Георгиевъ, г. Грековъ; и когато тѣхъ неприехме, незная защо него да приемемъ? —

**Стамболовъ:** Колкото за г. Иванова, той самъ каза, че е Руски подданикъ и че иска да остане тука само 2 мѣсеца, а послѣ да отиде въ Россия. Но каза му се: или трѣба да напустне Русското подданство, или да не бѣде представителъ; и той предпочете руското подданство отъ българското представителство. За Евл. Георгиевъ ние знаемъ, че въ време на войната никѣдъ не е служилъ, давалъ е за пари хлѣбъ на войската, но не се е борилъ за освобождението на народа. Като мѣщанинъ на гр. Кишиневъ, неможеше да приеме българско подданство, до дѣто неиспълни предписанитѣ отъ Конституцията формалности. Относително г. Грекова, нека оставимъ този въпросъ и за мъртвитѣ да не казваме нищо; защото ако нещѣ кажемъ за тѣхъ нѣщо зло, то не можемъ каза нито добро.

**Славейковъ:** Бившии Рушукский Губернаторъ, г. Ивановъ, не може се счита въ тая категория, въ която е г. Мантовъ. Тѣзи причини, тия обстоятелства сж съвсѣмъ други. Менѣ ми се чини, че при такова едно предположително, а не дѣйствително вѣрно сравнение съ кассирани депутати, да туримъ въ тѣхното число и г. Мантова, нѣма никакви причини; защото слѣдъ показанитѣ оправдателни документи, ние не можемъ да му отнемемъ правото, съ което се ползува отъ 15 протоколъ. А ония Г-да, които до сега кассирахме, съ това немогътъ да се ползуватъ. Когато г. Мантовъ се основава на този протоколъ, невиждамъ причини, защо да го отстраняваме. Ако той е дѣйствително подпадналъ подъ категорията на кассиранитѣ до сега, тогава и азъ бихъ предложилъ да се кассира; но да го кассираме, не намирамъ достаточни тѣзи предположителни доводи на ония Г-да, които искатъ това кассирание.

**Пановъ:** Ще подкача да говоря съ послѣднитѣ думи на г. Славейковъ. Послѣдователността, за която по напредъ казахъ, е основана на слѣдующитѣ доказателства, които понапредъ считахъ за излишно да ги приведа, понеже ние сме сжщитѣ, които бѣхме и въ миналата сессия, съ малко само исклучение. Много говориха върху 15 протоколъ на Учредит. Търновско Сѣбрание и искаха да подведатъ именно ония чуждестранни подданици да бѣдѣтъ представители въ Н. Сѣбрание. До колкото зная, 15 протоколъ казва, че такива чужди подданици, истина, могътъ въ продължение на 3 години да се ползватъ отъ граждански и политически правдини,

сиречъ да служатъ въ Българското Княжество, но никакъ се не разбира да бѣдѣтъ представители въ Н. Сѣбр.; (Гласове: не е така!) т. е. въ продължение на 3 год. може да служи чловѣкъ като чужди подданикъ, но за да стане българ. подданикъ, може да поиска чрезъ надлежната власть, а не чрезъ Н. Сѣбрание, както се изисква отъ другитѣ, които не сж участвovali въ освобождението на България. Азъ направихъ сравнение съ г. Ив. Степановича Иванова и мисля, че сжщата причина и сега се представлява. Казватъ, че въ Бесарабія Русското Правительство позволявало на жителитѣ да си избератъ какви подданици искатъ тѣ да станатъ. Ако при това искатъ да станатъ български подданици до истечението на 3 год. срокъ, тогава тѣ трѣба да идатъ презъ този каналъ по закона, който въ насъ сжществува: които не сж участвovali при освобождението на България, трѣба да минатъ презъ Н. Сѣбрание, а ония презъ надлежната власть. Имало ли е такова нѣщо да стане и за Ромънския подданикъ? — Нѣма. За това пакъ настоявамъ, че този представителъ, за когото се говори, да се кассира.

**Д-ръ Молловъ:** Азъ нѣма да се впускамъ въ такива стари истории, да доказвамъ какво сме направили по напредъ и какво сега правимъ. Работата е много ясна. Тамъ се казва, че представителитѣ трѣба да бѣдѣтъ българ. подданици. Този Г-нъ — азъ нѣмамъ честъ да го познавамъ — доказва, че е родомъ изъ Бесарабія и че билъ на ромънска служба. Той представи ромънски документи; но не се доказва, че е приелъ българ. подданство. Протоколъ XV му дава това право; но той трѣба да се е обратилъ съ прошение на град. сѣвѣтъ или на М-вото и съ това да е изявилъ желание да стане бълг. подданикъ. Ако това не е направилъ, тогава защо се препираме? Изборътъ трѣба да се кассира (Гласове: съгласни.)

**Бръшляновъ:** Понеже въпроса не е ни за г. Грекова, нито за г. Евлогия, нито за Степановича, но за г. Мантова, то ако се занимаваме съ други личности, незначн друго освѣтъ да губимъ време. Тукъ въпроса е само за оновова, на когото изборътъ е на дневний редъ. Преди когато азъ заявихъ, че за да приемемъ окончателно Г. Мантова, той трѣба да докаже, че се е отказалъ отъ ромънското подданство, г. Стамболовъ прибави, че тѣзи документи показватъ сжщото това, което ще може да покаже и самий г. Мантовъ, ако да би билъ тука. Споредъ менѣ, Г. Стамболовъ се лъже. Тѣзи свѣдѣтелства се представятъ отъ г. Паничерски. Но азъ могъ да мисля, че г. Паничерски е ходилъ и търсилъ тѣзи документи отъ любопитство. Г-нъ Паничерски не е представилъ никакво саморъчно писмо отъ г. Ман-

това, което да му дава сила да го застъпва при разискванията. За това като тѣзи свидетелства малко важатъ и понеже се доказа, че той билъ ромънски подданикъ — трѣба безъ друго да се касира. (Шумъ.) (Гласове: исчерпано е! Други: не е исчерпано!)

**Паничерски:** Азъ се чудя на г. Бръшлянова (Гласове: исчерпано!) и на г. Панова, когато дохождатъ да хортуватъ за челоуѣка, че билъ ромънски подданикъ, като нѣматъ никакви данни; ако Д-ръ Минчовичъ е заявилъ, че той е чужди подданикъ, трѣба ли това да вѣрва цѣлъ свѣтъ? Доказано е, че той се е родилъ въ България, че е служилъ въ България по времето на войната, представилъ си е паспортъ, че той е русчукски гражданинъ, записанъ въ Руссен. избир. списъци. Ако всичко това стои, не разбирамъ сега на какво основание ще касираме такъвъ правиленъ изборъ! (Единъ гласъ: той е много правиленъ! — ) Азъ моля Г-на Д-ра Минчовича, да изяви съ какво може да докаже, че Мантовъ е ромънски подданикъ, а не български. Г-нъ Пановъ каза, че съмъ нѣмалъ пълномощно писмо отъ Мантова за да го защитавамъ. Азъ има да споменъ, че ние не се намираме въ трибуналъ или съдъ, дѣто трѣба пълномощно за да защитавамъ нѣкого. Азъ като депутатъ говоря за изборитѣ. (Гласове: исчерпано е!) (Стамболовъ иска да говори. Гласове: исчерпано е!)

**Предсѣд.:** Г-нъ Аневъ! призовавамъ ви на редъ! (Гласове: исчерпано е! Шумъ. Немиръ.) Желаетъ ли Н. Събрание още да се говори? (Гласове: не желаетъ! Други: желаетъ!) Който желаетъ да си дигне ржката. (Малцина.)

(Гласове: Това не е меншество. Да се преброятъ гласовѣтъ!) Азъ броя гласовѣтъ брой ги и цѣлото бюро. Мисля, че трѣба да има Нар. Събр. довърне на бюрото.

**Тодоровъ:** Нѣма физическа възможность въ единъ мигъ да се преброятъ.

**Стамболовъ:** Искамъ да говоря за тълкуването на Д-ра Молловъ, който си присвоява правото на цѣлото Събрание да говори, че надлежната власть била министерството или градскій свѣтъ. Въ протокола се намиратъ думи „надлежна власть“, но трѣба да се пита Събранието, коя е тя, министерството ли, окружни ли Управители, или град. свѣтъ? Този въпросъ е важенъ, отъ рѣшението на когото ще да зависи: да ли г. Мантовъ ще се приеме, или не. Азъ незная, да ли е съгласно Събранието съ г. Д-ръ Моллова?

**Д-ръ Молловъ:** За мене е все едно коя е надлежната власть; може да бѣде и Н. Събрание, но все пакъ въ смисълътъ на протокола и на избирателния законъ, той трѣба да е миналъ презъ надлеж-

ната власть; но както знаемъ, той не е миналъ. Въ сжщото време нѣма отъ него лично заявление, че желаетъ да е българ. подданикъ, само представя единъ сертификатъ, отъ който излиза, че не е българ. подданикъ, — и отъ тука слѣдва, че избора трѣба да се касира.

**Предсѣд.:** Желаетъ ли Н. Събрание да се говори още върху този въпросъ? (Нежелаетъ.) Тогава давамъ на гласоподаване: ще ли Н. Събрание да остане г. Мантовъ висящъ, или да се касира? Приематъ ли Н. Събр. избора на г. Мантова, избранъ въ Никополската град. околия, да остане висящъ? (Приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Меншество.) Тогава остава висящъ. (Шумъ.)

**Горбановъ:** Въпросътъ трѣба да се излени, да се положи опредѣлено. Вие поставите два въпроса за едно. Висящъ или касиранъ? (Шумъ.)

**Предсѣд.:** Азъ дадохъ първия въпросъ на вотирание и вишегласието се изрази да остане висящъ. Желаетъ ли Н. Събрание да се вотира още веднажъ? Който желаетъ да си дигне ржката? (Меншество.) Той си остава висящъ. (Шумъ.)

**Д-ръ Молловъ:** Кой е предложилъ да остане висящъ? Това никой не е предложилъ. — (Голѣмъ шумъ.)

**Предсѣд.:** Призовавамъ всички на редъ, покорявайте се на правилника, както и азъ и цѣлото бюро се покорява.

**Бръшляновъ:** Вече стана извѣстно, че Г-нъ Мантовъ се прие за висящъ депутатъ. Желая обаче да знаа до кога Н. Събрание ще счита за висящъ депутатъ г. Мантова и съ какви сръдства ще се докаже, че той е дѣйствителенъ депутатъ?

**Стамболовъ:** Г-нъ Мантовъ ще се касира тогава, когато г. Д-ръ Минчовичъ, който е заявилъ, че г. Мантовъ е ромънски подданикъ, даде доказателства за това.

**Тодоровъ:** Азъ мисля, че Г-нъ Мантовъ трѣба предварително да даде документъ, че е български подданикъ, а не Г-нъ Д-ръ Минчовичъ, че не е.

**Предсѣд.:** Г-нъ Мантовъ самъ ще дойде и ще даде изяснения.

**Бръшляновъ:** Азъ желая да се рѣши този въпросъ.

**Мин. Каравеловъ:** За надлежна власть азъ считамъ Нар. Събрание. Той ще дойде тука и ще изрази, че иска да стане българ. подданикъ и на основание 15-й протоколъ ще се приеме и така ще стане депутатъ.

**Тодоровъ:** Всинца разбрахме, че Нар. Събр. е единственната компетентна власть да приема чужди подданици за български, но до когато тѣзи формалности нестанатъ, незная какъ може ромънски подданикъ да бѣде депутатъ?

**Мин. Каравеловъ:** Нар. Събрание има право

всѣкого да приема; но азъ говоря за постановление-то на 15-й протоколъ, а не за Конституцията.

**Предсѣд.**: Моля Г-да, недѣйте повдига предва-рителни въпроси. Г-нъ Мантовъ самъ ще доде и ще каже какъвъ е подданикъ.

**Бръшляновъ**: Този въпросъ е обигъ и желая да се говори за него. (Шумъ.)

**Докладчикъ**: (Чете:) Михаилъ Паничерски, избранъ отъ сѣщото окръжие, Бръстенска изб. околия, съ 511 гл. — Общото число на гласоподавателитѣ е неизвѣстно. Присѣстввали 752 д. — Заявление нѣма.

**Д-ръ Минчовичъ**: Онова което казахъ за Г-на Мантова, сѣщото ще кажа и за Г. Паничерски. До колкото зная и той е билъ ромънски подданикъ. Понеже той се намира тука, нека заяви тържественно, че се отказва и че притежава документъ за това.

**Паничерски**: Не отричамъ, че съмъ билъ ромънски подданикъ; това е било мое наслѣдство, защото съмъ се родилъ въ Влашко. Но азъ се ползувамъ отъ 15-й протоколъ, а остава на Н. Събрание да ме приеме или не за българ. подданикъ. Азъ вѣрвамъ, че то никакъ неще бѣде пристрастно. Азъ се отказвамъ и всѣкога съмъ се отказвалъ отъ ромънското подданство. Ако земишъ ромънската конституция, тя казва, когато приехъ да служа въ България, ромънското ми подданство само по себе пада. Повече нѣма да говоря.

**Бръшляновъ**: Ако да бѣхмѣ рѣшили онзи въпросъ, който понапредъ подигнахъ азъ, то щѣше много да спомогне за лѣсното рѣшение на настоящия. Г-нъ Паничерски заяви, че е роденъ въ Влашко и че е ромънски подданикъ; но сега остава на камарата да се произнесе, приема ли го за депутатъ или не? Въпросътъ е обаче, да ли чловѣкъ, който се избира за депутатъ, въ време когато е билъ чуждъ подданикъ, може постѣ, когато се приеме за български подданикъ, да стане законенъ представителъ? Азъ мисля, че ако въ денѣтъ, когато билъ избранъ, е билъ чужди подданикъ, тогава изборътъ е неправиленъ. Остава Н. Събрание да се произнесе. (Гласове: съгласни.)

**Стамболовъ**: Протоколъ 15-й стана по предложението на нѣкои си тракийци, които бѣха въ Н. Събрание; именно: Г-да Балабановъ и Стоиловъ. Тия Г-да предложиха туй улеснение за онѣзи хора, чужди подданици, които проливаха кръвъ за освобождението на България. Слѣдователно съ тия привилегии се ползова само онзи, който се е борилъ за освобождението ни и за нарежданieto ни въ гражданско отношение. Ако да нѣмаше и такава привилегия, че всѣкий, който се е билъ и служилъ въ време на войната, може да стане българ. подданикъ, ако изрази желание на надлежната власть, и че же-

лае Н. Събрание да го приеме, тогава азъ незная какви привилегии сѣ дали учредителитѣ на Конституцията чрезъ този протоколъ на освободителитѣ ни. Азъ разбирамъ тука, че съставителитѣ на този протоколъ разбираха, че всѣкий, който е билъ въ България въ време на войната, щомъ заяви на надлежната власть, може да стане българ. подданикъ. За мене, надлежна власть“ е град. съвѣтъ, а тѣй сѣщо и Министерътъ на Вжтр. Дѣла. Щомъ се турн Н. Събрание за „надлежна власть“, тогава привилегиятъ се отниматъ. Тѣй азъ тълкувамъ този протоколъ. Прочее щомъ се признае г. Паничерски за рускуски гражданинъ, той може да бѣде представителъ. (Гласове: не е тѣй!)

**Свящ. Драгановъ**: Азъ незная, защо се разисква този въпросъ. Сега имаме второ Събрание, ние имаме и първо. Въ първото г. Паничерски бѣше приетъ за депутатъ, а сега незная, защо се тѣй разисква.

**Паничерски**: Това ще кажа и ще повторя, че азъ съмъ се явилъ въ град. съвѣтъ и съмъ записанъ въ избир. списъци. Отнесохъ се до вжтрѣшното М-во да ме приеме за българ. подданикъ, като разбирахъ него за „надлежна власть“. То ми каза така, че като незнае, какъ се мисли за тѣзи работа, достатчно ще бѣде това ми записване въ избир. списъци и че съмъ, вслѣдствие на това, български подданикъ. Освѣнъ това първото обикновенно Н. Събрание, когато разгледъ мойтъ изборъ, никакъ не ме кассира. Нѣкои казватъ, че г. Грековъ тоже не билъ кассиранъ въ Събранието, но ние знаемъ, че той бѣше кассиранъ. (Гласове: да, бѣше кассиранъ.)

**Бръшляновъ**: Само това искамъ да кажа на Отца Драгановъ, който каза, че понеже въ първото Събрание г. Паничерски билъ приетъ, то и сега трѣбало да се приеме. За менъ това не е достаточенъ фактъ. Азъ казахъ, че ние неможемъ да приемаме депутати, които сѣ избрани като чужди подданици. Имали сме първа сессия; всѣко лице, което е искало да се ползова съ правдинитѣ, предвидени въ 15 протоколъ, можеше да се отнесе до Н. Събр. — Но г. Паничерски до сега не е направилъ никаква постъпка за да поиска подданството.

**Икономъ Попъ Тодоръ**: Г-нъ Паничерски самъ каза, че той ималъ нещастие да се роди въ друга една държава. Сега тука се смѣсва единъ въпросъ съ другъ и трѣба да ги раздѣлимъ. Тука се смѣсва въпросъ подданикъ съ въпросъ депутатъ. Истина, че Г-нъ Паничерски се ползува отъ едно извѣстно право, но той трѣба да е заявилъ на Нар. Събрание спорѣдъ 55-ий членъ на Конституцията, който казва, че Нар. Събрание ще го утвърди. Той ако да бѣше заявилъ на Н. С., че е дѣйствително служилъ въ врѣме на освобождението на България,

може на основание на 15-й протоколъ да се произнесе, че го приема за подданикъ. Тогава остава да се ползува съ това право и за бѣдѣе да се избере за представителъ. Слѣдователно той може да изпълни всичко това, което трѣба и тогава Н. С. нѣма да избѣгва отъ чловѣка, който е помогналъ за освобождението на България. А колкото за сега той трѣба да се касира.

**Стамболовъ:** Азъ мисля, че представителитѣ на народа, като таквизъ най малко иматъ право да нападнатъ първото Нар. Събрание, което имаше нещастие да се затвори, защото застъпваше най енергично народа и неговитѣ правдини. Г-нъ Бръшляновъ необръща внимание на онова, което е направило Учредителното Н. С. въ Търново, като подвежда тѣзи хора, които служиха въ България за време на освобождението ни, въ сжщата категория, както онѣзи чужди подданици, които неслужиха въ България. Разликата между единитѣ и другитѣ е твърдѣ голѣма и азъ моля Събранието да приеме г-на Паничерски за законно избранъ депутатъ.

**Бръшляновъ:** Малко е диктаторски говорѣтъ на г. Стамболова; но Г-да, ние трѣба да си представимъ въпроса малко другояче. Г-нъ Паничерски заяви самъ, че е ромжнски подданикъ. Това всинца го чухме. (Гласове: не е заявилъ)! Е добръ. Ако единъ окр. нач. въ време на изборитѣ е нач. на единъ окр. и се избира отъ сжщия окр., а подиръ една седмица стане началникъ на другъ окржгъ, може ли да бѣде депутатъ? (Гласове: не може.) Слѣдователно г. Паничерски е избранъ като ромжнски подданикъ и не може да бѣде български депутатъ.

**Мин. Каравеловъ:** Азъ приемамъ всичкитѣ

аргументи, които се привождяха за и противъ г. Паничерски, но дохождамъ до съвѣтъ друго заключение. Ако депутатството недава българско подданство, то не знамъ що друго го дава. Нар. Събр., което е приело единъ чловѣкъ за свой членъ, направило го е и български подданикъ. Колкото за г. Грекова, избора му се касира преди да дойде въпроса за депутатството. Слѣдователно когато едно Събрание е признало, че г. Паничерски е българ. подданикъ, то трѣба и нашето Събрание да го признае. Затова предлагамъ, щото г. Паничерски да се приеме като членъ въ Събранието и да се не касира.

**Славейковъ:** Неискамъ да продължаваме препирнитѣ. Азъ ще приема първото рѣшение на Н. С. за приеманieto на г. Паничерски въ камарата. Сѣщамъ се тоже за случая, когато г. Колони заяви, че не е чуждъ подданикъ и желае да бѣде български, но го приехме за депутатъ. Затова азъ неможъ да подведа г. Паничерски подъ друга категория. (Гласове: не е така!)

**Предсѣдатель:** Желаетъ ли Народното Събрание да се говори още? (Нежелаетъ.) Който желае да се говори да си дигне ржката. (Меншество.) Давамъ на гласоподавание: приема ли Нар. Събрание Михаила Паничерски за законно избранъ депутатъ отъ Бръстенската околия, Никопол. окржгъ? Който не го приема да си дигне ржката. (Меншество.) Слѣдователно приетъ. Кога желае Н. С. пакъ да се съберемъ? Споредъ правилника трѣба да се съберемъ въ срѣда. Тогава на дневний редъ има да се прочетатъ внесенитѣ законопроекти, а така сжщо и отговоръ на Тронната рѣчь.

Засѣданието е затворено. (Конецъ въ 5 часа.)

Предсѣдатель: { **П. Р. Славейковъ.**

Подпредсѣдателн: { **Н. Сукнаровъ.**  
                                  { **С. Стамболовъ.**

Секретари: { **Ив. Даневъ.**  
                                  { **Хр. Баларевъ.**  
                                  { **В. П. Золотовъ.**  
                                  { **К. Коевъ.**

Управитель на стенографическото бюро А. Безеншекъ.